

Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (prvo vijeće)

16. srpnja 2020.*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Pravosudna suradnja u građanskim stvarima – Uredba (EU) br. 1215/2012 – Članak 1. stavak 1. – Područje primjene – Pojam ‚građanska i trgovačka stvar‘ – Tužba za prestanak nepoštenih poslovnih praksi koju je podnijelo tijelo javne vlasti radi zaštite interesa potrošača”

U predmetu C-73/19,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio hof van beroep te Antwerpen (Žalbeni sud u Anwerpenu, Belgija), odlukom od 24. siječnja 2019., koju je Sud zaprimio 31. siječnja 2019., u postupku

Belgische Staat, koji zastupaju Minister van Werk, Economie en Consumenten, zadužen za Buitenlandse handel, i Directeur-Generaal van de Algemene Directie Controle en Bemiddeling van de FOD Economie, K. M. O., Middenstand en Energie, koji je postao Algemene Directie Economische Inspectie,

Directeur-Generaal van de Algemene Directie Controle en Bemiddeling van de FOD Economie, K. M. O., Middenstand en Energie, koji je postao Algemene Directie Economische Inspectie

protiv

Movic BV,

Events Belgium BV,

Leisure Tickets & Activities International BV,

SUD (prvo vijeće),

u sastavu: J.-C. Bonichot, predsjednik vijeća, M. Safjan, L. Bay Larsen, C. Toader (izvjestiteljica) i N. Jääskinen, suci,

nezavisni odvjetnik: M. Szpunar,

tajnik: M. Ferreira, glavna administratorica,

uzimajući u obzir pisani postupak i nakon rasprave održane 29. siječnja 2020.,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

– za Movic BV, L. Savelkoul i B. Schildermans, *advocaten*,

* Jezik postupka: nizozemski

- za Events Belgium BV i Leisure Tickets & Activities International BV, T. Baes, *advocaat*,
- za belgijsku vladu, P. Cottin, L. Van den Broeck i C. Pochet, u svojstvu agenata, uz asistenciju E. Vervaeke, *advocaat*,
- za Europsku komisiju, M. Heller i G. Wils, u svojstvu agenata,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 23. travnja 2020.,

donosi sljedeću

Presudu

- 1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 1. stavka 1. Uredbe (EU) br. 1215/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2012. o [sudskoj] nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima (SL 2012., L 351, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 11., str. 289.).
- 2 Zahtjev je upućen u okviru spora između, s jedne strane, Belgische Staat (Belgijska država), koji zastupa Minister van Werk, Economie en Consumenten (Ministarstvo rada, gospodarstva i potrošača), zadužen za Buitenlandse handel (vanjska trgovina), i Directeur-Generaal van de Algemene Directie Controle en Bemiddeling van de FOD Economie, K. M. O., Middenstand en Energie (glavni direktor Glavne uprave za nadzor i istrage Savezne javne službe za gospodarstvo, mala i srednja poduzeća, srednji sloj i energiju), koja je postala Algemene Directie Economische Inspectie (Opća uprava za nadzor u gospodarstvu), glavnog direktora Glavne uprave za nadzor i istrage Savezne javne službe za gospodarstvo, mala i srednja poduzeća, srednji sloj i energiju, koja je postala Opća uprava za nadzor u gospodarstvu (u daljnjem tekstu: belgijska tijela), te, s druge strane, Movici BV, Events Belgium BV i Leisure Tickets & Activities International BV, društava osnovanih u skladu s nizozemskim pravom, povodom, među ostalim, prestanka poslovne prakse potonjih društava koja se sastoji u preprodaji ulaznica za priredbe organizirane u Belgiji.

Pravni okvir

Pravo Unije

- 3 Članak 7. Direktive Vijeća 93/13/EEZ od 5. travnja 1993., o nepoštenim uvjetima u potrošačkim ugovorima (SL 1993., L 95, str. 29.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 15., svezak 12., str. 24.) određuje:

„1. U interesu potrošača i tržišnih konkurenata države članice osiguravaju da postoje primjerena i djelotvorna sredstva za sprečavanje stalnog korištenja nepoštenih odredaba u ugovorima koji prodavatelji robe i pružatelji usluga sklapaju s potrošačima.

2. Sredstva iz stavka 1. uključuju odredbe prema kojima osobe ili organizacije koje u skladu s nacionalnim pravom imaju legitiman interes zaštititi potrošače mogu u skladu s dotičnim nacionalnim pravom postupati pred sudovima ili pred nadležnim upravnim tijelima radi donošenja odluke o tome jesu li ugovorne odredbe sastavljene za opću upotrebu nepoštene, kako bi potom mogle primijeniti odgovarajuća i djelotvorna sredstva radi sprečavanja daljnjeg korištenja takvih odredbi.

[...]”

- 4 Naslovljen „Provedba” članak 11. Direktive 2005/29/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 11. svibnja 2005. o nepoštenoj poslovnoj praksi poslovnog subjekta u odnosu prema potrošaču na unutarnjem tržištu i o izmjeni Direktive Vijeća 84/450/EEZ, direktiva 97/7/EZ, 98/27/EZ i 2002/65/EZ Europskog parlamenta i Vijeća, kao i Uredbe (EZ) br. 2006/2004 Europskog parlamenta i Vijeća („Direktiva o nepoštenoj poslovnoj praksi”) (SL 2005., L 149, str. 22.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 15., svezak 8., str. 101.) propisuje kako slijedi:

„1. Države članice osiguravaju postojanje prikladnih i učinkovitih sredstava za borbu protiv nepoštene poslovne prakse, s ciljem provedbe usklađenosti s odredbama ove Direktive u interesu potrošača.

Takva sredstva uključuju pravne odredbe prema kojima osobe odnosno organizacije za koje se prema nacionalnom pravu smatra da imaju zakoniti interes u borbi protiv nepoštene poslovne prakse, uključujući i konkurente na tržištu, mogu:

- (a) iskoristiti pravno sredstvo protiv takve nepoštene poslovne prakse;

i/ili

- (b) iznijeti takvu nepoštenu poslovnu praksu pred upravno tijelo nadležno bilo za odlučivanje o pritužbama ili za pokretanje primjerenog pravnog postupka.

Na svakoj je državi članici da odluči koji će od tih instrumenata biti raspoloživ te hoće li sudovima odnosno upravnim tijelima omogućiti da zahtijevaju prethodnu uporabu drugih priznatih sredstava rješavanja žalbi, uključujući ona iz članka 10. Ti su instrumenti raspoloživi bez obzira na to nalaze li se pogođeni potrošači na državnom području države članice u kojoj je smješten trgovac ili u drugoj državi članici.

[...]

2. Prema pravnim odredbama iz stavka 1. države članice sudovima odnosno upravnim tijelima dodjeljuju ovlasti koje im, u slučajevima kada takve mjere smatraju nužnima uzimajući u obzir sve uključene interese, a posebno javni interes, omogućuju sljedeće:

- (a) da daju nalog za prestanak nepoštene poslovne prakse, odnosno pokrenu primjeren pravni postupak za nalog za njezin prestanak;

ili

- (b) ako nepoštena poslovna praksa još nije provedena, ali je njezina provedba neminovna, da daju nalog za zabranu te prakse odnosno pokrenu primjeren pravni postupak za njezinu zabranu, čak i bez dokaza stvarnog gubitka ili štete odnosno namjere ili nepažnje na strani trgovca.

Države članice isto tako predviđaju da se mjere iz prvog podstavka poduzimaju po ubrzanom postupku:

- bilo s privremenim učinkom, ili
- s konačnim učinkom,

podrazumijevajući pritom da je na svakoj državi članici da odluči o tome koju od dviju opcija izabrati.

Nadalje, s ciljem uklanjanja kontinuiranih učinaka nepoštene poslovne prakse čiji je prestanak naložen konačnom odlukom, države članice mogu sudovima odnosno upravnim tijelima dodijeliti ovlasti koje im omogućuju:

- (a) da zahtijevaju objavu te odluke u cijelosti ili djelomično i u obliku koji smatraju primjerenim;
- (b) da, osim toga, zahtijevaju objavu izjave o ispravku.

[...]”

5 Prema njezinu članku 1., cilj je Direktive 2009/22/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. travnja 2009. o sudskim nalogima za zaštitu interesa potrošača (SL 2009., L 110., str. 30.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 15., svezak 1., str. 269.) uskladiti zakone i druge propise država članica koji se odnose na postupke za dobivanje sudskog naloga iz članka 2. s ciljem zaštite kolektivnih interesa potrošača obuhvaćenih direktivama iz Priloga I., radi osiguravanja neometanog funkcioniranja unutarnjeg tržišta.

6 U Prilogu I. navedenoj direktivi navedene su Direktive 93/13 i 2005/29 među onima kojima se štite kolektivni interesi potrošača.

7 Uvodne izjave 10. i 34. Uredbe br. 1215/2012 glase:

„(10) Područje primjene ove Uredbe trebalo bi obuhvaćati sve glavne građanske i trgovačke stvari, osim određenih točno utvrđenih stvari, [...]”

[...]

(34) Treba se osigurati kontinuitet između Konvencije [od 27. rujna 1968. o nadležnosti i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima (SL 1972., L 299, str. 32.)], Uredbe [Vijeća] (EZ) br. 44/2001 [od 22. prosinca 2000. o [sudskoj] nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima (SL 2001., L 12, str. 1.)] i ove Uredbe, a u tom cilju potrebno je donijeti i prijelazne odredbe. Isti se zahtjev za kontinuitetom primjenjuje u pogledu tumačenja Suda [navedene] [k]onvencije [...] i uredbama koje je zamjenjuju.”

8 Članak 1. Uredbe br. 1215/2012, koji se nalazi u njezinu poglavlju I., naslovljen „Područje primjene i definicije” u svojem stavku 1. predviđa:

„Ova se Uredba primjenjuje u građanskim i trgovačkim stvarima, bez obzira na vrstu suda. Ne proteže se posebno na financijske, carinske ili upravne predmete ili na odgovornost države za radnje i propuste u izvršavanju javnih ovlasti (*acta iure imperii*).”

Belgijsko pravo

Zakon od 30. srpnja 2013.

9 Članak 5. stavak 1. Weta betreffende de verkoop van toegangsbewijzen tot evenementen (Zakon o preprodaji ulaznica za priredbe) od 30. srpnja 2013. (*Belgisch Staatsblad* od 6. rujna 2013., str. 63069.; u daljnjem tekstu: Zakon od 30. srpnja 2013.), zabranjuje izlaganje s ciljem redovite preprodaje ulaznica za događaje i opskrbu sredstvima koja će se koristiti za redovitu preprodaju. Članak 5. stavak 2. tog zakona zabranjuje povremenu preprodaju ulaznica po cijeni višoj od one cijene koja je određena.

- 10 Prema članku 14. Zakona o 30. srpnja 2013., predsjednik rechtbanka van koophandel (trgovački sud, Belgija), koji je kasnije postao ondernemingsrechtbank (sud za trgovačka društva) utvrđuje postojanje radnje koja predstavlja povredu članka 5., te nalaže njezin prestanak. Ta odredba predviđa da tužbu za prestanak takvog postupanja podnose ministar nadležan za gospodarstvo ili glavni direktor Glavne uprave za nadzor i istrage Savezne javne službe za gospodarstvo, mala i srednja poduzeća, srednji sloj i energiju ili zainteresirane osobe.

EZ

- 11 Glava VI. Wetboek economisch rechts (Ekonomski zakonik) od 28. veljače 2013., u verziji koja je primjenjiva na glavne postupke (u daljnjem tekstu: EZ), sadržava, u svojoj glavi 4. poglavlje 1. naslovljeno „Nepoštena poslovna praksa u odnosu na potrošače“, u kojem se nalaze članci VI.92 do VI.100, kojima se provodi Direktiva 2005/29. U tom okviru, članci VI.93, VI.97, VI.99 i VI.100 tog zakonika definiraju nepoštenu poslovnu praksu.
- 12 Prema članku XVII.1 EZ-a, predsjednik trgovačkog suda utvrđuje postojanje radnje koja predstavlja povredu odredaba tog zakonika, uz izuzetak određenih konkretnih radnji, te nalaže njezin prestanak.
- 13 Članak XVII.7 EZ-a predviđa da tužbu koja se temelji na članku XVII.1 tog zakonika mogu podnijeti, među ostalim, zainteresirane osobe, ministar nadležan za gospodarstvo ili glavni direktor Glavne uprave za nadzor i istrage Savezne javne službe za gospodarstvo, mala i srednja poduzeća, srednji sloj i energiju, strukovna ili međustrukovna udruga s pravnom osobnošću, ili udruga za zaštitu interesa potrošača ako postupa pred sudom radi zaštite njihova kolektivnog interesa definiranog u statutu.
- 14 Na temelju članka XV.2 stavka 2. EZ-a, zapisnici koje su pripremili za to ovlašteni službenici smatraju se vjerodostojnima dok se ne dokaže suprotno.
- 15 Prema članku XV.3.1 tog zakonika, službenici iz članka XV.2. navedenog zakonika mogu sastaviti zapisnik o upozorenju ili zapisnik ili predložiti administrativnu kaznu na temelju, među ostalim, svojih nalaza.

Zakonik o sudovima

- 16 Gerechtelijk Wetboek (Zakonik o sudovima) sadržava poglavlje XXIII., naslovljeno „O periodičnoj novčanoj kazni“, čiji članak 1385.a određuje da sud može na zahtjev jedne stranke naložiti drugoj stranci, ako potonja nije postupila po glavnom nalogu iz presude, plaćanje novčanog iznosa kao periodične novčane kazne, što ne utječe na eventualnu obvezu naknade štete. Prema članku 1385.b navedenog zakonika, sud može izreći periodičnu novčanu kaznu, među ostalim, u određenom iznosu za svaku povredu.

Glavni postupci i prethodno pitanje

- 17 Belgijska su tijela 2. prosinca 2016. pozvala društva Movic, Events Belgium i Leisure Tickets & Activities International da se u postupku privremene pravne zaštite pojave pred predsjednikom rechtbanka van koophandel Antwerpen-afdeling Antwerpen (Trgovački sud u Antwerpenu, odjel Antwerpen), ponajprije tražeći, s jedne strane, da se utvrdi da su ta društva u Belgiji, putem internetskih stranica kojima sama upravljaju, preprodavala ulaznice za priredbe po višoj cijeni od početno određene, što je aktivnost koja je protivna odredbama Zakona od 30. srpnja 2013. i EZ-a, te da im se, s druge strane, naloži prestanak takve poslovne prakse.

- 18 Podredno, belgijska su tijela tražila mjere objavljivanja donesene odluke na trošak navedenih društava, da sud odredi periodičnu novčanu kaznu u iznosu od 10 000 eura za svaku povredu utvrđenu nakon dostave presude i da presudi da se buduće povrede mogu utvrditi putem običnog zapisnika koji će sastaviti službenik kojeg za to opunomoći Opća uprava za nadzor u gospodarstvu, u skladu s EZ-om.
- 19 Tri su dotična društva podnijela prigovor međunarodne nenadležnosti belgijskih sudova, ističući da su belgijska tijela djelovala na temelju svojih javnih ovlasti pa tužbe ne potpadaju pod područje primjene Uredbe br. 1215/2012.
- 20 Odlukom od 25. listopada 2017., predsjednik rechtbanka van koophandel Antwerpen-afdeling Antwerpen (Trgovački sud u Antwerpenu, odjel Antwerpen) ocijenio je da taj sud nije međunarodno nadležan za odlučivanje o tužbama. U tom je pogledu odlučio da Uredba br. 1215/2012 nije primjenjiva, jer se ne može smatrati da su te tužbe obuhvaćene pojmom „građanske ili trgovačke stvari”, u smislu te uredbe.
- 21 Belgijska su tijela podnijela žalbu protiv te odluke pred hofom van beroep te Antwerpen (Žalbeni sud u Antwerpenu, Belgija).
- 22 Stranke glavnih postupaka spore se o tome spada li izvršavanje nadležnost javnog tijela za podnošenje tužbe za prestanak povreda Zakona od 30. srpnja 2013. i EZ-a u izvršavanje javnih ovlasti.
- 23 Belgijska tijela tvrde da u glavnim postupcima ne brane javni interes koji se može smatrati njihovim interesom, nego opći interes, koji se sastoji u tome da se poštuju nacionalni propisi o poslovnim praksama, namijenjeni zaštiti privatnih interesa poduzetnika i potrošača, pri čemu su te prakse regulirane privatnopravnim odredbama koja se primjenjuju u odnosima između privatnih subjekata, tako da ti sporovi spadaju u pojam „građanske i trgovačke stvari”, u smislu članka 1. stavka 1. Uredbe br. 1215/2012.
- 24 Tuženici u glavnim postupcima, nasuprot tomu, tvrde da belgijska tijela postupaju na temelju prava koje se odnosi na javna tijela, na temelju kojeg mogu, za razliku od fizičkih osoba ili poduzeća, podnijeti tužbu za prestanak a da ne raspolažu s vlastitim interesom. Belgijska tijela stoga djeluju izvršavajući javne ovlasti, jer na njih same ne utječu poslovne prakse dotičnih društava.
- 25 U tim je okolnostima hof van beroep te Antwerpen (Žalbeni sud u Antwerpenu) odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeće prethodno pitanje:

„Trebali li sudski postupak povodom tužbe koju su radi utvrđenja i prestanka protupravnih tržišnih ili poslovnih praksi prema potrošačima podnijela belgijska tijela protiv nizozemskih društava u skladu s člankom 14. Zakona od 30. srpnja 2013. o preprodaji ulaznica za priredbe, i u skladu s člankom XVII.7 [EZ-a], pri čemu se ta društva iz Nizozemske putem internetskih stranica obraćaju uglavnom belgijskim klijentima s ciljem preprodaje ulaznica za priredbe u Belgiji, smatrati postupkom u [„građanskim i trgovačkim stvarima”] u smislu članka 1. stavka 1. Uredbe [br. 1215/2012], i može li sudska odluka donesena u takvom postupku iz tog razloga potpadati pod područje primjene te uredbe?”

O prethodnom pitanju

- 26 Pitanje koje je postavio sud tiče se, u biti, utvrđenja suda nadležnog za tužbe koje podnose tijela jedne države članice protiv društava osnovanih u drugoj državi članici, kojima se traži utvrđenje i prestanak navodno protuzakonitih poslovnih praksi tih društava, usmjerenih prema potrošačima u prvoj državi članici.

- 27 Valja istaknuti da postupak koji je u tijeku pred tim sudom obuhvaća i tri sporedno istaknuta zahtjeva, odnosno zahtjev da se odrede mjere objavljivanja, da se izrekne periodična novčana kazna i da se odluči da se buduće povrede mogu utvrditi u običnom zapisniku koji sastavlja službenik kojeg jedno od navedenih tijela opunomoći.
- 28 Prema tome, kao što je to istaknuo nezavisni odvjetnik u točki 14. svojeg mišljenja, sud koji je uputio zahtjev, da bi se mogao proglasiti nadležnim za odlučivanje u glavnim postupcima na temelju Uredbe br. 1215/2012, mora utvrditi da ni jedan od zahtjeva koje su podnijela belgijska tijela ne može isključiti ove sporove, u cijelosti ili djelomično, iz materijalnog područja primjene te uredbe.
- 29 Prema ustaljenoj sudskoj praksi, na Sudu je da pruži sudu koji je uputio zahtjev sve elemente tumačenja tog prava koji tom sudu omogućuju da donose presude u sporu koji se pred njim vodi (vidjeti, u tom smislu, presude od 16. prosinca 2008., Gysbrechts i Santurel Inter, C-205/07, EU:C:2008:730, t. 31. i navedenu sudsku praksu, i od 12. veljače 2015., Baczó i Vizsnyiczai, C-567/13, EU:C:2015:88, t. 32. i navedenu sudsku praksu), na način da, prema potrebi, preoblikuje prethodno pitanje.
- 30 U tim okolnostima, na postavljeno će se pitanje odgovoriti imajući u vidu ne samo zahtjeve iznesene u glavnom postupku pred sudom koji je uputio zahtjev, nego i one koji su pred tim sudom izneseni kao sporedni.
- 31 Stoga, valja smatrati da sud koji je uputio zahtjev svojim pitanjem pita, u biti, treba li članak 1. stavak 1. Uredbe br. 1215/2012 tumačiti na način da pojam „građanska i trgovačka stvar”, koji se nalazi u toj odredbi, obuhvaća postupak između tijela jedne države članice i poslovnih subjekata iz druge države članice, u okviru kojeg ta tijela ističu glavni zahtjev da se utvrde povrede koje predstavljaju navodno protuzakonite nepoštene poslovne prakse i naloži njihov prestanak, te sporedne zahtjeve da se odrede mjere objavljivanja, da se izrekne periodična novčana kazna za utvrđene povrede i da se odluči da se buduće povrede mogu utvrditi u običnom zapisniku koji sastavlja službenik kojeg je opunomoćilo jedno od navedenih tijela.
- 32 Uvodno valja podsjetiti na to da, s obzirom na to da Uredba br. 1215/2012 stavlja izvan snage i zamjenjuje Uredbu br. 44/2001, koja je zamijenila konvenciju navedenu u uvodnoj izjavi 34. Uredbe br. 1215/2012, tumačenje koje je sud iznio u odnosu na te zakonske instrumente vrijedi isto tako i za tu uredbu kada se, kao što to proizlazi iz te uvodne izjave, odredbe navedenih instrumenata mogu smatrati „jednakovrijednima”.
- 33 Radi osiguravanja, u mjeri u kojoj je to moguće, što veće jednakosti i ujednačenosti prava i obveza koje proizlaze iz Uredbe br. 1215/2012 za države članice i zainteresirane osobe, pojam „građanske i trgovačke stvari” iz članka 1. stavka 1. te uredbe ne treba tumačiti kao jednostavno upućivanje na domaće pravo jedne ili druge dotične države članice. Navedeni pojam treba smatrati autonomnim pojmom, koji treba tumačiti pozivajući se, s jedne strane, na ciljeve i sustav navedene uredbe i, s druge strane, na opća načela razvijena u svim nacionalnim pravnim sustavima (presuda od 7. svibnja 2020., Rina, C-641/18, EU:C:2020:349, t. 30. i navedena sudska praksa).
- 34 Osim toga, kao što to proizlazi iz uvodne izjave 10. Uredbe br. 1215/2012, potreba ispravnog funkcioniranja unutarnjeg tržišta i izbjegavanja donošenja proturječnih odluka u državama članicama u interesu usklađenog djelovanja pravosuđa zahtijevaju široko tumačenje navedenog pojma „građanska i trgovačka stvar” (presuda od 28. veljače 2019., Gradbeništvo Korana, C-579/17, EU:C:2019:162, t. 47. i navedena sudska praksa).

- 35 Konačno, Sud je više puta presudio, iako određeni sporovi između tijela javne vlasti i privatne osobe mogu ući u područje primjene Uredbe br. 1215/2012, da je drugačije kada tijelo javne vlasti postupa u okviru obavljanja javnih ovlasti (vidjeti, u tom smislu, presude od 11. travnja 2013., Sapir i dr., C-645/11, EU:C:2013:228, t. 33. i navedenu sudsku praksu, i od 12. rujna 2013., Sunico i dr., C-49/12, EU:C:2013:545, t. 34.).
- 36 Naime, izvršavanje javnih ovlasti od strane jedne od stranaka u sporu, zbog toga što ona izvršava ovlasti koje odstupaju od privatnopravnih pravila koja se primjenjuju na odnose među pojedincima, isključuje takav spor iz područja „građanske i trgovačke stvari” u smislu članka 1. stavka 1. Uredbe br. 1215/2012 (vidjeti, u tom smislu, presude od 15. veljače 2007. Lechouritou i dr., C-292/05, EU:C:2007:102, t. 34. i navedenu sudsku praksu, i od 28. veljače 2019., Gradbeništvo Korana, C-579/17, EU:C:2019:162, t. 49. i navedenu sudsku praksu).
- 37 Iz toga slijedi da je, kako bi se odredilo je li neka stvar obuhvaćena pojmom „građanska i trgovačka stvar”, u smislu članka 1. stavka 1. Uredbe br. 1215/2012, pa prema tome i područjem primjene te uredbe, potrebno istražiti pravni odnos koji postoji među strankama u sporu i njegov predmet ili, alternativno, ispitati osnovu podignute tužbe i detaljna pravila u pogledu njezina podnošenja (vidjeti, u tom smislu, presude od 14. listopada 1976., LTU, 29/76, EU:C:1976:137, t. 4., i od 28. veljače 2019., Gradbeništvo Korana, C-579/17, EU:C:2019:162, t. 48. i navedenu sudsku praksu).
- 38 Kada je riječ o osnovi zahtjeva poput onog koji je kao glavni podnesen u glavnim postupcima, valja podsjetiti na to da članak 7. stavak 2. Direktive 93/13 predviđa da države članice moraju podnijeti tužbe za prestanak korištenja nepoštenim ugovornim odredbama u ugovorima zaključenima s potrošačima.
- 39 Isto tako, Direktiva 2005/29 u svojem članku 11., naslovljenom „Provedba”, predviđa različite načine utvrđenja nedopuštenosti poslovnih praksi i nalaganja njihova prestanka.
- 40 Naposljetku, u svojem prilogu I., Direktiva 2009/22 upućuje na direktive 93/13 i 2005/29, kao instrumente prava Unije koji štite kolektivne interese potrošača.
- 41 Što se tiče tužbi za prestanak i pojma „građanska i trgovačka stvar”, u smislu članka 1. stavka 1. Uredbe br. 1215/2012, Sud je već presudio da je tužba koja se odnosi na zabranu trgovcima da u ugovorima koje sklapaju s potrošačima koriste nepoštene uvjete, u smislu Direktive 93/13, obuhvaćena pojmom „građanska stvar”, jer pod sudski nadzor podvrgava odnose privatnog prava (vidjeti, u tom smislu, presudu od 1. listopada 2002., Henkel, C-167/00, EU:C:2002:555, t. 30.). Ta je sudska praksa naknadno bila ponovljena i proširena na tužbe za prestanak predviđene Direktivom 2009/22 (vidjeti, u tom smislu, presudu od 28. srpnja 2016., Verein für Konsumenteninformation, C-191/15, EU:C:2016:612, t. 38. i 39.)
- 42 Iz toga slijedi da su tužbe kojima se traži utvrđenje i prestanak nepoštenih poslovnih praksi, u smislu Direktive 2005/29, također obuhvaćene pojmom „građanska i trgovačka stvar”, u smislu članka 1., stavka 1. Uredbe br. 1215/2012.
- 43 U ovom predmetu, u postupcima pred sudom koji je uputio zahtjev traži se poštovanje zabrane redovne preprodaje ulaznica za priredbe ili povremene preprodaje takvih ulaznica za cijenu više od uobičajene, koju je uveo nacionalni propis o kojem je riječ u glavnim postupcima, jer se te prodaje, s obzirom na taj propis, mogu smatrati nepoštenom poslovnom praksom.
- 44 Ipak, kada je riječ o pravilima za podnošenje namjeravane tužbe, valja primijetiti da predmetne tužbe nisu podnijele osobe privatnog prava, poput potrošača ili organizacija koje djeluju radi zaštite potrošača, nego belgijska tijela koja je dotična država članica zadužila da, među ostalim, osiguraju zaštitu potrošača.

- 45 U ovom predmetu, tuženici u glavnom postupku osporavaju mogućnost da te tužbe budu obuhvaćene pojmom „građanska i trgovačka stvar”, prije svega tvrdeći da belgijska tijela ne moraju dokazati da imaju vlastiti interes da bi pokrenula postupke poput glavnih postupaka.
- 46 U tom pogledu, valja kao prvo istaknuti da je popis osoba ovlaštenih da podnesu takvu tužbu sudu, u skladu s člankom 14. stavkom 1. Zakona od 30. srpnja 2013. i člankom XVII.7 EZ-a, utvrdio nacionalni zakonodavac.
- 47 S tim u vezi, Sud je već presudio da okolnost da su nadležnost ili ovlast povjereni zakonom nije sama po sebi odlučujuća da bi se smatralo da je državno tijelo postupalo izvršavajući javne ovlasti (vidjeti, po analogiji, kada je riječ o pojmu „građanska i trgovačka stvar”, u smislu Uredbe (EZ) br. 1393/2007 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. studenoga 2007., o dostavi, u državama članicama, sudskih i izvansudskih pismena u građanskim ili trgovačkim stvarima, i o stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1348/2000 (SL 2007., L 324, str. 79.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku: poglavlje 19., svezak 7., str. 171.), presudu od 11. lipnja 2015., Fahnenbrock i dr., C-226/13, C-245/13 i C-247/13, EU:C:2015:383, t. 56.).
- 48 U ovom predmetu, iz sadržaja članka 14. stavka 1. Zakona od 30. srpnja 2013. i članka XVII.7 EZ-a proizlazi da su belgijska tijela ovlaštena obratiti se predsjedniku rechtbanka van koophandel (trgovački sud, Belgija), koji je postao ondernemingsrechtbank (sud za trgovačka društva) radi utvrđenja povrede nacionalnog propisa u toj materiji i donošenja naloga za prestanak na istoj osnovi kao i zainteresirane osobe i udruženja za zaštitu potrošača.
- 49 Iz toga slijedi da je postupovni položaj belgijskih tijela u tom pogledu usporediv s postupovnim položajem organizacije za zaštitu potrošača.
- 50 Kao drugo, ne čini se da predmetni nacionalni propis sadržava pravila o priznanju aktivne procesne legitimacije belgijskim tijelima navedenim u tim odredbama, koja bi tim tijelima nametale bitno strože uvjete za podnošenje tužbe u odnosu na uvjete koji vrijede za druge tužitelje.
- 51 Konkretno, te podložno provjeri koja je na sudu koji je uputio zahtjev, tijela, poput drugih dviju kategorija tužitelja navedenih u članku XVII.7 EZ-a, nisu oslobođena obveze dokazivanja postojanja svoje aktivne procesne legitimacije.
- 52 Prema tome, iako je točno da u glavnim postupcima belgijska tijela nisu morala dokazati svoju aktivnu procesnu legitimaciju, ta je okolnost nužno sadržana u činjenici da su mogla postupati isključivo na temelju ovlasti koja im je dana zakonom u području borbe protiv određenih oblika nepoštenih poslovnih praksi.
- 53 K tomu, kako je to istaknuo nezavisni odvjetnik u točki 29. svojeg mišljenja, obrana općeg interesa ne smije se miješati s djelovanjem u izvršavanju javnih ovlasti.
- 54 Prema tome, u glavnim se postupcima ne čini da uvjeti, pod kojima belgijska tijela imaju aktivnu procesnu legitimaciju, dovode do djelovanja u izvršavanju javnih ovlasti, što je podložno provjeri suda koji je uputio zahtjev.
- 55 Nadalje, tuženici u glavnom postupku naglašavaju okolnost da su se belgijska tijela koristila vlastitim nalazima i objavama kao dokazima u sudskom postupku, tako da su ključni dijelovi spisa sačinjeni od niza izvješća i nalaza koji potječu od državnih inspektora, što predstavlja izvršavanje javnih ovlasti.
- 56 Kao što je to istaknuo nezavisni odvjetnik u točki 59. svojeg mišljenja, smatrati postupak koji je pokrenulo tijelo javne vlasti isključenim iz područja primjene Uredbe br. 1215/2012 samo zbog toga što se to tijelo koristi dokazima prikupljenima zahvaljujući svojim ovlastima, oslabilo bi praktičnu učinkovitost sredstava provedbe zaštite potrošača koji priznaje zakonodavac Unije. Naime, za razliku

od modela u kojem upravno tijelo samo odlučuje o posljedicama kažnjivog djela, u okolnostima poput onih u glavnim postupcima, javno je tijelo nadležno za obranu interesa potrošača pred nacionalnim sudovima.

- 57 Samo u slučaju kada državno tijelo, zbog korištenja određenim dokaznim sredstvima, nije u istoj situaciji kao i privatna osoba u okviru slične parnice, tada valja smatrati da se takvo tijelo u tom slučaju koristilo javnim ovlastima.
- 58 Valja pojasniti i da obično prikupljanje prigovora ili dokaza, kao što bi mogla napraviti strukovna udruga ili udruga potrošača, ne može biti istovjetna izvršavanju takvih ovlasti.
- 59 S tim u vezi, iz podataka s kojima raspolaže Sud ne proizlazi da su se belgijska tijela, u okviru postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na bilo koji način koristila dokazima koji su pribavljeni posredstvom njihovih javnih ovlasti, što je, u slučaju potrebe, na sudu koji je uputio zahtjev da provjeri.
- 60 Iz toga slijedi da je postupak između tijela države članice i poslovnih subjekata iz druge države članice, u okviru koje ta tijela ističu glavni zahtjev da se utvrde povrede koje se sastoje u nepoštenim poslovnim praksama i naloži njihov prestanak, obuhvaćen pojmom „građanska i trgovačka stvar” u smislu članka 1. stavka 1. Uredbe br. 1215/2012.
- 61 Što se tiče zahtjeva koji su u glavnom postupku istaknuti sporedno, valja istaknuti da se njima želi ishoditi donošenje mjera objavljivanja i izricanje periodične novčane kazne, što, kako je istaknuo nezavisni odvjetnik u točkama 71. i 72. svojeg mišljenja, predstavlja uobičajene mjere u građanskom postupku kojima se želi osigurati buduće izvršenje sudske odluke.
- 62 S druge strane, kada je riječ o zahtjevu belgijskih tijela podnesenom sudu koji je uputio zahtjev, kojim se traži dodjela ovlasti da se buduće povrede utvrde običnim zapisnikom koji sastavlja službenik kojeg je opunomoćila Opća uprava za nadzor u gospodarstvu, za takav se zahtjev ne može smatrati da je obuhvaćen pojmom „građanska i trgovačka stvar”, kao što je to nezavisni odvjetnik istaknuo u točkama 75. do 77. svojeg mišljenja, jer se taj zahtjev zapravo odnosi na ovlasti koje odstupaju od privatnopravnih pravila koja se primjenjuju na odnose među pojedincima.
- 63 Međutim, opći sustav Uredbe br. 1215/2012 ne traži da takav sporedni zahtjev bude nužno povezan s glavnim zahtjevom (vidjeti, u tom smislu, presudu od 22. listopada 2015., *Aannemingsbedrijf Aertssen et Aertssen Terrassements*, C-523/14, EU:C:2015:722, t. 33. kao i navedenu sudsku praksu), tako da međunarodna nadležnost suda države članice za odlučivanje o glavnom zahtjevu može biti utemeljena na toj uredbi, a da to pritom ne mora nužno biti tako i za sporedno istaknute zahtjeve, i obrnuto.
- 64 S obzirom na sva prethodno navedena razmatranja, na postavljeno pitanje valja odgovoriti da članak 1. stavak 1. Uredbe br. 1215/2012 treba tumačiti na način da pojam „građanska i trgovačka stvar” iz te odredbe obuhvaća postupak između tijela jedne države članice i poslovnih subjekata iz druge države članice, u okviru kojeg ta tijela ističu glavni zahtjev da se utvrde povrede koje predstavljaju navodno protuzakonite nepoštene poslovne prakse i naloži njihov prestanak, te sporedne zahtjeve da se odrede mjere objavljivanja i da se izrekne periodična novčana kazna.

Troškovi

- 65 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenoga, Sud (prvo vijeće) odlučuje:

Članak 1. stavak 1. Uredbe (EU) br. 1215/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2012. o [sudskoj] nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima, treba tumačiti na način da pojam „građanska i trgovačka stvar” iz te odredbe obuhvaća postupak između tijela jedne države članice i poslovnih subjekata iz druge države članice, u okviru kojeg ta tijela ističu glavni zahtjev da se utvrde povrede koje predstavljaju navodno protuzakonite nepoštene poslovne prakse i naloži njihov prestanak, te sporedne zahtjeve da se odrede mjere objavljivanja i da se izrekne periodična novčana kazna.

Potpisi